

Oponentský posudek
diplomové práce

Terezy Vachunové (ÚGS, obor dánština):

„Hrólff kraki ve staroseverské tradici“

Diplomandka si vytýčila za úkol srovnat literární zpracování pověsti o prehistorickém králi Hrólffu Krakim v díle dánského kronikáře Saxona Gramatika *Gesta Danorum* (poč. 13. století) a v anonymní islandské *Sáze o Hrólffu Krakim* (zapsána v 15. století), zároveň podat přehled všech dochovaných staroseverských a staroanglických pramenů (písni, kronik, královských ság, rímur), v nichž se tato postava vyskytuje, a na základě porovnání motivických a žánrových odchylek postihnout některé charakteristické rysy ústního tradování příběhů a jejich následné literární podoby.

V prvním oddíle uvádí diplomandka výčet dochovaných pramenů, přičemž literární památky člení na oblast staroanglickou (*Widsíd*, *Béowulf*), staroseverskou (především *Stará píseň o Bjarkim*), východoseverskou (dánské kroniky a *Gesta Danorum*) a konečně nejbohatší oblast západoseverskou zastoupenou islandskými prameny. Co do rozsahu stejně velkou část diplomové práce zaujímá vlastní literární komparace Saxonovy kroniky a islandské *Ságy o Hrólffu Krakim*.

Diplomandka si vybrala velice náročné téma a zhostila se ho výborně. Výčet pramenů je vyčerpávající, jejich rozbor pečlivý a přesvědčivý a závěry, ať už učiněné v souladu, nebo v rozporu s existující sekundární literaturou, jsou plausibilní. Diplomandčin rozhled a obeznámenost se současným stavem bádání v této oblasti jsou na velmi dobré úrovni, v diskusi s vědci projevuje diplomandka kritické myšlení a logickou důslednost a nebojí se přijít s vlastním revidujícím pohledem.

Diplomandka zmiňuje překonané vědecké pokusy shromáždit a porovnat veškeré středověké prameny o Hrólffu Krakim a na tomto základě proniknout k jakémusi původnímu, ba dokonce historicky věrohodnému příběhu tohoto krále. Věda se sice od těchto pokusů, jak diplomandka sama konstatuje, odklonila již dávno, její argumentace proti nim však není samoučelná, nýbrž slouží jí jako odrazový můstek k plodným úvahám a závěrům o povaze orální tradice.

Přesvědčivá je rovněž její argumentace proti výkladům *Ságy o Hrólffu Krakim* opomíjejícím žánrovou specifičnost ságy a uplatňujícím nemístná morální a etická měřítká (Jakobsson, Kalinkeová). Diplomandka dokládá neplodnost takového počínání a argumentuje účelem žánru ság o dávnověku, které sloužily především jako zábavné čtivo.

Práce je systematicky členěna a všechny cíle, které si v úvodech k jednotlivým oddílům diplomandka klade, plní. Někde však členění působí poněkud mechanicky a účelnější by možná bylo pojednat jisté momenty společně, nikoli v oddělných kapitolách. To platí pro hlavní srovnání v bodě 4, kde se diplomandka nejprve věnuje rozboru ságy a posléze kroniky. V případě ságy tak jsou rozebírány jednotlivé dějové peripetie, nicméně poslední položkou je s předchozími podkapitolami nesourodý oddíl nazvaný „Křesťanská interpretace“. Domnívám se, že by přehlednosti a ucelenosti práce prospělo rozbrat jednotlivé aspekty ságy a kroniky pospolu.

V „Závěru“ diplomandka přichází s vlastním návrhem žánrového zařazení *Ságy o Hrólffu Krakim*, které působí poněkud překvapivě, a to nikoli pro návrh sám, který zní logicky a diplomandka ho podkládá pádnými argumenty, ale proto, že diplomandka předtím nikde žánrové zařazení ságy neproblematizuje a výslovně se nedotýká diskuse, „zda je Sága o Hrólffu (K)rakim ságou hrdinskou nebo ságou rytířskou“, jak se zde dočítáme. Diskuse měla

být uvedena dříve než v „Závěru“. Ostatně opakovaně citovaný Torfi H. Tulinius ságu ve svém výčtu rytířských ság (*Íslensk bókmenntasaga II* 1993) neuvádí.

Za zmínku rovněž stojí diplomandčin kategorický postulát vyneseny na str. 57 v souvislosti s domnělým misogynstvím kronikáře Saxona: „V islandských pramenech nenalezneme nic adekvátního této Saxonově úvaze nad ženskou krutostí a hanebností.“ V islandských pramenech dozajista nenalézáme podobně moralistní věty jako v uvedeném Saxonově citátu, jistě i proto, že zdánlivě objektivnímu stylu islandské středověké literatury se většinou jakékoli komentáře přičítá, ale závěr citátu, který zní: „Jak krutá je ženská mysl“, má v islandštině svou okřídlenou obdobu v podobě aliterované (sic) věty: „Kǫld eru kvenna ráð“, neboli „Kruté jsou ženské rady“ (např. *Sága o Njálvi*, *Sága o Gíslim*). Ostatně badatelé a především badatelky poslední doby ve svých studiích často dokládají misogynství islandských středověkých literárních pramenů.

Práce je napsána dobrou češtinou, obsahuje však mnoho překlepů a chyb v interpunkci. Jako příklad ledabylosti uveďme dvojí psaní Hrólfova přízviska „kraki“, jednou s malým (titulní list, závěr), jednou s velkým počátečním písmenem (drtivá část textu). Stylu by místy prospělo přesnější a jasnější vyjadřování, viz například věta na str. 41: „Pokud si můžeme dovolit další výpadek proti zkoumání historie pověsti metodou rekonstrukce motivů, domníváme se, že se původní podoby motivu za mez toho, co je dochováno v jednotlivých památkách opravdu dobrat nelze.“ Jen na okraj, výpadek může postihnout nanejvýš paměť, výrobu, nebo elektrický proud. Na téže straně se dočítáme o „sáze převedené do prózy“, což je nesmysl, neboť jedním ze stěžejních rysů ságy je její prozaický charakter.

Práci doporučuji k obhajobě.

18. 9. 2006

Mgr. Helena Březinová, Ph. D.
oddělení skandinavistiky ÚGS